

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISH

Sandiboyeva Surayyo Mirzabekovna
Forish tumani 33-umumiy o'rta ta'lim
maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining dunyoqarashini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati, zamonaviy ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan metodik yondashuvlar hamda o'qituvchining bu jarayondagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, dunyoqarashni shakllantirishda ijtimoiy muhit, tarbiya va innovatsion metodlarning ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar. boshlang'ich ta'lim, dunyoqarash, pedagogik yondashuv, mustaqil fikrlash, tarbiya, innovatsion metodlar, interfaol ta'lim, o'quvchi shaxsi, ma'naviy tarbiya, kitobxonlik madaniyati, muammoli ta'lim, aqliy hujum, rolli o'yinlar, integratsiyalashgan darslar, psixologik rivojlanish.

Аннотация:

В данной статье анализируются педагогическое значение развития мировоззрения учащихся начальных классов, методические подходы, применяемые в современном образовательном процессе, а также роль учителя в данном процессе. Кроме того, освещается значение социальной среды, воспитания и инновационных методов в формировании мировоззрения учащихся.

Ключевые слова: начальное образование, мировоззрение, педагогический подход, самостоятельное мышление, воспитание, инновационные методы, интерактивное обучение, личность учащегося, духовно-нравственное воспитание, культура чтения, проблемное обучение, мозговой штурм, ролевые игры, интегрированные уроки, психологическое развитие.

Annotation:

This article analyzes the pedagogical importance of developing the worldview of primary school students, the methodological approaches used in the modern educational process, and the role of the teacher in this process. It also highlights the importance of the social environment, upbringing, and innovative methods in shaping students' worldview.

Keywords:

primary education, worldview, pedagogical approach, independent thinking, upbringing, innovative methods, interactive education, student personality, spiritual and moral education, reading culture, problem-based learning, brainstorming, role-playing games, integrated lessons, psychological development.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining dunyoqarashini rivojlantirish

Hozirgi davrda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar har tomonlama barkamol shaxsni tarbiyalashga qaratilgan. Boshlang'ich ta'lim bosqichi esa bu jarayonning eng muhim poydevori hisoblanadi. Aynan shu davrda bolaning atrof-muhitga munosabati, fikrlash doirasi, axloqiy qarashlari va hayotiy qadriyatlarini shakllana boshlaydi.

Boshlang'ich sinf o'quvchisining dunyoqarashi — bu uning tabiat, jamiyat, insoniy munosabatlar va o'z “men”i haqidagi tasavvurlari tizimidir. Dunyoqarashni rivojlantirish faqat bilim berish bilan cheklanmaydi; u bolada mustaqil fikrlash, tahlil qilish, xulosa chiqarish va o'z nuqtai nazarini bildirish ko'nikmalarini shakllantirishni ham o'z ichiga oladi.

Dunyoqarashni rivojlantirishning mazmuni

Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi nuqtai nazaridan qaralganda, har bir bola individual yondashuvni talab qiladi. O'quvchilar turli oilaviy, ijtimoiy va madaniy muhitda voyaga yetadilar. Shu sababli ularning dunyo haqidagi tasavvurlari ham turlicha bo'ladi. O'qituvchi ushbu farqlarni inobatga olgan holda, har bir bolaning fikrlash salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodlarni qo'llashi lozim.

Dunyoqarashni rivojlantirishning asosiy maqsadi — bolani ongli, mustaqil fikrlovchi va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllantirishdir. Bu jarayon nafaqat bilim berish, balki tarbiyaviy ta'sirni ham o'z ichiga oladi.

Ta'lim islohotlari va dunyoqarash

O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni va ta'lim sohasidagi davlat siyosati hujjatlarida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyili alohida ta'kidlanadi. Endilikda ta'lim jarayoni “o'qituvchi markazida” emas, balki “o'quvchi markazida” tashkil etilmoqda.

Bu yondashuv bolalarning mustaqil fikrlashi, savol berishi, izlanishi va ijodkorligini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Dunyoqarashni rivojlantirish aynan shunday muhitda samarali amalga oshadi.

O'qituvchining roli

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi nafaqat bilim beruvchi, balki yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi, motivator va tarbiyachi hamdir. U bolalarda:

IQTIDOR & INTELLEKT

ILMIY - MUSTAQIL fikrlash ko'nikmasini shakllantirishi;

- savol berishga rag'bat uyg'otishi;
- muammoli vaziyatlar orqali tafakkurni rivojlantirishi;
- kitobxonlik madaniyatini oshirishi;
- milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirishi lozim.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida o'qituvchi darsni faqat ma'lumot berish shaklida emas, balki muloqot va hamkorlik asosida tashkil qilishi kerak.

Samarali metodlar

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining dunyoqarashini rivojlantirish uchun quyidagi metodlardan foydalanish tavsiya etiladi:

Muammoli ta'lim metodi.

O'quvchilarga hayotiy vaziyatlarga oid savollar berilib, ularning mustaqil xulosa chiqarishiga imkon yaratiladi.

“Aqliy hujum” metodi.

Bolalar o'z fikrlarini erkin bayon qiladilar, bu esa tafakkur doirasini kengaytiradi.

Rolli o'yinlar.

Turli ijtimoiy vaziyatlarni sahnalashtirish orqali bolalar hayotiy tajriba orttiradilar.

Kitobxonlik va suhbat darslari.

Badiiy asarlar orqali yaxshilik va yomonlik, do'stlik va vatanparvarlik kabi tushunchalar shakllantiriladi.

Integratsiyalashgan darslar.

Turli fanlarni bog'lagan holda o'tilgan darslar bolalarning dunyoni yaxlit tasavvur etishiga yordam beradi.

Psixologik jihatlar

Boshlang'ich yosh davri — shaxs shakllanishining eng nozik bosqichidir. Shu davrda bolaga berilgan to'g'ri yo'nalish uning butun hayotiga ta'sir qiladi. O'qituvchi va ota-onaning hamkorligi bu jarayonda muhim o'rin tutadi.

Ularning hamkorligi natijasida bola o'ziga ishonchli, keng fikrlovchi va ma'naviy yetuk shaxs bo'lib voyaga yetadi.

Xulosa

Maktab — bu hayotning kichik bir modeli. Boshlang'ich sinf esa inson shaxsining poydevori qo'yiladigan muhim bosqichdir. O'quvchilarning

dunyoqarashini rivojlantirish — zamonaviy ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biridir.

Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining asosiy vazifasi bolalarga nafaqat savod o‘rgatish, balki ularni fikrlashga, izlanishga va to‘g‘ri xulosa chiqarishga o‘rgatishdir.

Agar biz bolalarning dunyoqarashini keng, erkin va insonparvar ruhda shakllantirsak, kelajakda mustaqil fikrlaydigan, ma’naviy yetuk va ijtimoiy faol avlodni tarbiyalay olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.2020 yil 23-sentabr
2. R.X. Jumaev. Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 256 b.
3. N.N. Azizxodjayeva. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2015. – 240 b
4. S.T. Turg‘unov. Ta’lim jarayonida interfaol metodlar. – Toshkent: Fan, 2019. – 180 b.
5. K. Yuldashev. Tarbiya nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 272 b.
6. D. Ro‘ziyeva. Boshlang‘ich sinflarda tarbiyaviy ishlar metodikasi. – Toshkent: Innovatsiya, 2020. – 184 b.